

Alternatives a la actual llei electoral

Estudi encarregat per la Secretaria General de la Presidència

2000

RPEO 323

Registre Públic d'Estudis d'Opinió de la Generalitat de Catalunya
Decret 1/2005, d'11 de gener

GENERALITAT DE CATALUNYA
Departament de la Presidència
Secretaria General de Presidència

**PROPOSTA D'INVESTIGACIÓ SOBRE POSSIBLES
ALTERNATIVES A L'ACTUAL LLEI ELECTORAL**

P-010
Barcelona, 1 de setembre de 2000

 Generalitat de Catalunya
Institut d'Estadística de Catalunya
Centre d'Estudis d'Opinió

RPEO núm. 323
Data 16/01/06

ÍNDEX:

1.	INTRODUCCIÓ.....	1
2.	OBJECTIUS DE L'ESTUDI.....	2
3.	PRESSUPOST	4
4.	EQUIP TÈCNIC. GARANTIES	5

I. INTRODUCCIÓ

Tenint en compte que Catalunya es la única Comunitat Autònoma que no té una llei electoral pròpia, el Departament de la Presidència de la Generalitat de Catalunya es planteja la necessitat de realitzar un estudi per a definir les possibles opcions alternatives en funció d'altres experiències i la corresponents adequacions a la realitat territorial i política de Catalunya.

D'acord amb els criteris de la Secretaria General del Departament de la Presidència, detallem a continuació la nostra proposta per a realitzar una investigació que permeti mostrar com es podrien adaptar a la realitat catalana alguns sistemes electorals i també quins resultats podrien produir en el cas que s'implantessin com a model electoral català.

Inicialment proposem un mòdul de treball que cal considerar com a bàsic, que d'alguna forma es podrà ampliar en funció de la lectura dels resultats d'aquesta proposta i que en el seu moment podrà contemplar fins a quin punt els ciutadans valoren i accepten cada un dels models proposats.

També en un segon pas cap la possibilitat de confeccionar un simulador informàtic de resultats electorals, que permeti en temps real analitzar les diferents alternatives escollides.

II. OBJECTIUS

El *mòdul bàsic* que proposem ha de facilitar informació relativa a:

A. DESCRIPCIÓ DELS SISTEMES ELECTORALS

- Com són i com funcionen els sistemes electorals que seria imprescindible prendre en consideració a l'hora de projectar un nou sistema electoral per a les eleccions al Parlament de Catalunya.
- En principi s'analitzaran els sistemes electorals de països com Escòcia, Àustria, Suècia, Irlanda i Andorra. (No s'inclou l'anàlisi d'Alemanya)¹
- Anàlisi dels sistemes vigents a altres Comunitats autònomes de l'Estat espanyol i de les propostes sorgides de la societat civil (Fundació Jaume Bofill, Fundació Pi i Sunyer, Col·legi de Llicenciats en Ciències Polítiques i Sociologia, mitjans de comunicació, partits polítics, etc.)

B. ADAPTACIÓ TEÒRICA A LA REALITAT DE CATALUNYA

- Quin equivalent català de la barrera del 5 % que conté el sistema alemany ?
- Com es delimitarien a Catalunya les circumscripcions que utilitza el sistema escocès?
- Quantes circumscripcions uninominals com les que utilitza el sistema alemany serien necessàries a Catalunya ?

¹ El Departament de la Presidència ja té un anàlisi del sistema alemany.

C. PROCÈS DE SIMULACIÓ A PARTIR DELS RESULTATS D'ELECCIONS ANTERIORS

- Simulació per a mostrar quins haguessin estat els resultats de les 6 eleccions autonòmiques celebrades fins ara, en el cas que s'haguessin regit per altres models, en aquest cas pel models estudiats com a possibles alternatives.

D. REPRESENTACIÓ GRÀFICA

- Representació amb gràfics i mapes, amb resultats per partits (amb possibles coalicions) i circumscripcions.

III. PRESSUPOST

- Descripció de sistemes electorals
- Adaptació teòrica a la realitat de Catalunya d'altres sistemes electorals
- Simulacions de resultats segons diversos sistemes
- Mapes i representacions gràfiques

TOTAL PTES : 1.250.000.-- + IVA

IV EQUIP TÈCNIC. GARANTIES

Director de l'estudi

Agustí BOSCH I GARDELLA
Doctor en Ciències Polítiques
Professor de Ciència Política i Dret Públic
UAB

Coordinació de l'estudi:

Jordi GUIXÀ I CANTIJOCH
Diplomat per ESADE
Tècnic en investigació
Soci-Director de LINE STAFF

Tècnics

Valerie PERDIGO
Lcda. en Sociologia
Tècnic en investigació

Jordi GARCIA
Lcat. ITM
Diplomat en Estadística

Garanties

LINE STAFF és membre d'AEMRI.(Association of European Market Research Institutes)
Tot l'equip tècnic de LINE STAFF subscriu plenament els codis deontològics d'AEDEMO i ESOMAR.

La informació obtinguda durant el procés d'investigació no podrà ser publicada ni facilitada a tercers sense l'expressa autorització del client

ESTUDI SOBRE POSSIBLES ALTERNATIVES A L'ACTUAL LLEI ELECTORAL

- **El sistema alemany**
- **Adaptació del sistema alemany feta per la Fundació Jaume Bofill**

Barcelona, novembre 2.000

ÍNDEX

1. SINOPSI	1
2. DESCRIPCIÓ DEL SISTEMA ORIGINAL	2
2.1. Les circumscripcions	2
2.2. Forma de vot.....	3
2.3. La fórmula electoral	4
2.4. El problema dels escons sobrats.....	7
2.5. Llindar.....	8
2.6. Distribució territorial dels escons	9
2.7. La delimitació de les circumscripcions uninominals.....	10
3. ADAPTACIÓ PURA DEL SISTEMA ALEMANY.....	11
3.1. Les circumscripcions	11
3.2. Mapa i relació de circumscripcions	12
3.3. Fórmula Electoral.....	13
3.4. Llindar	14
3.5. Forma de vot.....	15
3.6. Distribució territorial dels escons	16
3.7. Simulació de resultats amb l'adaptació pura del sistema alemany	17
3.8. Avaluació	18
3.9. Estratègia d'implantació.....	19

4. ADAPTACIÓ DEL SISTEMA ALEMANY FETA PER LA FUNDACIÓ JAUME BOFILL.....	20
4.1. Les circumscripcions uninominals	21
4.2. Mapa i relació de circumscripcions	23
4.3. Les circumscripcions del segon nivell.....	24
4.4. La fórmula electoral	25
4.5. Llindar.....	26
4.6. Forma de vot.....	27
4.7. Distribució territorial dels escons	28
4.8. Simulació de resultats amb la proposta de la Fundació Jaume Bofill	29
4.9. Avaluació	30
4.10. Estratègia d'implantació.....	31

1. SINOPSI

Els electors alemanys disposen de dos vots per a l'elecció del Bundestag.

- Al *primer vot*, escullen el nom d'un sol diputat entre els candidats que es presenten personalment a una circumscripció uninominal.
- Al *segon vot* escullen una llista tancada entre tots els partits que es presenten a les eleccions.

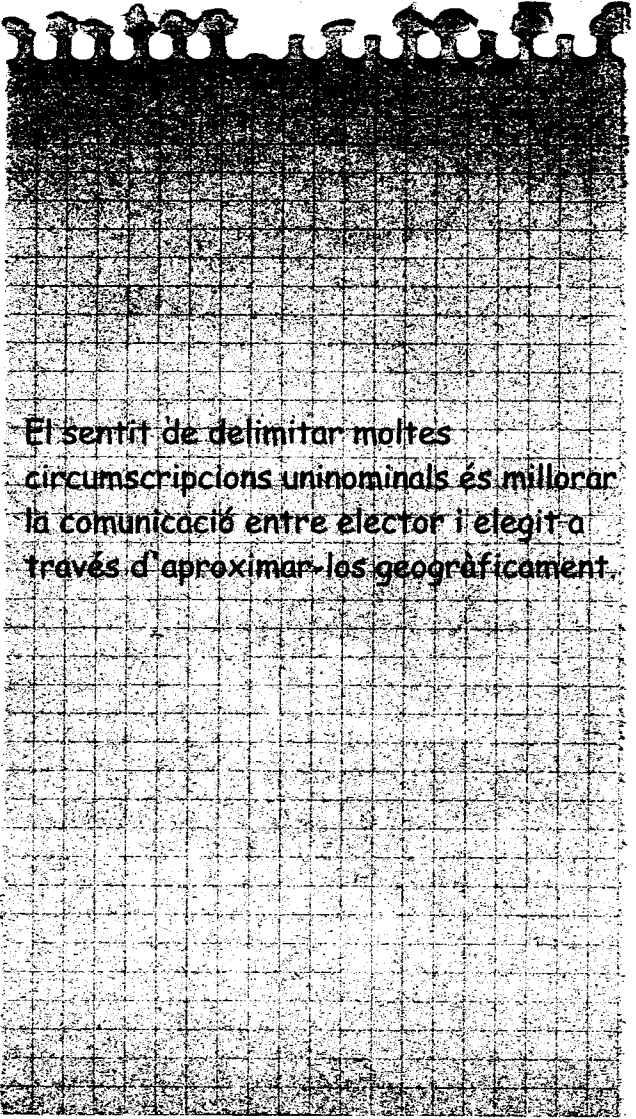
Els partits obtenen un percentatge d'escons que és proporcional al percentatge de *segons vots* que han obtingut, mentre que els *primers vots* no afecten al percentatge final d'escons de cada partit.

2. DESCRIPCIÓ DEL SISTEMA ELECTORAL

2.1. Les circumscripcions

Existeixen dos nivells de circumscripció sobreposats.

- Al primer nivell, hi ha 328 circumscripcions uninominals; és a dir, només s'hi elegeix un sol diputat a cadascuna.
- A un segon nivell, hi ha una circumscripció única nacional, on s'hi elegeixen la totalitat dels escons del *Bundestag*, que són 656.

El sentit de delimitar moltes circumscripcions uninominals és millorar la comunicació entre elector i elegit a través d'aproximar-los geogràficament.

2.2. Forma de vot

La forma de vot que s'utilitza a cada un dels dos nivells és diferent.

- A cada una de les 328 circumscripcions uninominals l'elector assenyala el nom d'un sol candidat que es presenta personalment (és a dir, no pas en una llista de partit). Aquest és el que s'anomena *primer vot* de l'elector.
- Al segon nivell, l'elector escull una llista tancada i bloquejada presentada per un partit. Aquest és el que s'anomena *segon vot* de l'elector.

Si bé aquest segon vot es computa en una circumscripció única nacional que abasta la totalitat de la República Federal, els partits presenten llistes diferenciades a nivell de cada Land, que posteriorment *emparenten*. No obstant, aquesta és una provisió que no afecta al nombre d'escons que obté cada partit, la qual cosa cal insistir que es comptabilitza al nivell global de la República Federal. Per tant, el fet que les llistes es presentin a cada Land és una qüestió gairebé simbòlica.

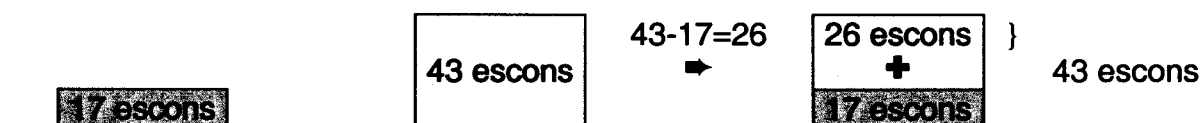
2.3. La fórmula electoral

D'acord amb l'existència de dos nivells sobreposats, hi ha també dues fórmules electorals, una per a cada nivell.

- A les circumscripcions uninominals, els elegits ho són mitjançant la fórmula de la majoria simple: esdevé elegit aquell candidat que obté el major nombre de *primers vots*, amb independència de quin percentatge obtingui o de quina diferència el separi del segon candidat més votat.
- A la circumscripció única nacional, els elegits ho són mitjançant la fórmula Hare-Niemayer, que també ha estat anomenada "de restes més elevades" o "de proporcionalitat pura". Aquesta fórmula proporciona una proporcionalitat més elevada que no pas les altres fórmules electorals, i en especial, més elevada que no pas la fórmula d'Hondt, a la qual va substituir.
- **El resultat final no és fruit d'una mera juxtaposició dels resultats a dos nivells**, sinó que s'obté d'una enginyosa combinació d'ambdós resultats anomenada *assignació polietàpica amb escons compensatoris*, que il·lustra el quadre 1 a la plana següent.

La fórmula de Hare-Niemayer estableix que a cada partit li pertoca un nombre d'escons igual a l'enter del quocient $\frac{m \cdot v}{V}$, on m és la magnitud de la circumscripció, v és el nombre de vots de partit en qüestió, i V és el nombre total de vots vàlids. Si després d'aquesta operació queden escons sense assignar, s'assignen als partits que - al quocient al·ludit - presenten una resta més elevada.

Quadre 1 - Esquema de l'assignació polietàpica amb escons compensatoris

A partir dels seus *primers vots*, un partit aconsegueix 17 *escons directes* a les circumscripcions uninominals,

A partir de l'aplicació de la fórmula proporcional als *segons vots* que assoleix el partit, li tocarien un total de 43 escons,

Al final, el partit obté 17 *escons directes* més 26 *escons compensatoris*, la qual cosa fa el total preestablert de 43 escons.

L'assignació polietàpica amb escons compensatoris funciona de manera que el nombre final d'escons de cada partit ha de ser el que marca la fórmula proporcional aplicada a la circumscripció única nacional (és a dir, el segon nivell, que és el pròpiament proporcional). D'aquell nombre d'escons se li *resten* els que ja hagi obtingut a les circumscripcions uninominals (el primer nivell). Així, els escons que obté un partit són tots els *escons directes* que ha obtingut a les circumscripcions uninominals més els escons compensatoris que assenyalava aquesta operació.

Això implica que l'anomenat *segon vot* és el fonamental per a decidir la correlació de forces al *Bundestag*. Malgrat el seu nom, el *primer vot* no és tan rellevant com el segon, així com tampoc no ho serà el mapa específic de les 328 circumscripcions uninominals, ja que no influirà sobre el nombre d'escons de cada partit.

Com que l'aplicació de la fórmula proporcional proporciona el nombre *final* d'escons que obtindrà cada partit, la seva aplicació es fa sobre el nombre total d'escons del *Bundestag*, i no pas sobre una part.

Es per això que a la secció corresponent a les circumscripcions s'advertia que a la circumscripció única nacional s'hi decideixen la totalitat dels escons del *Bundestag* (656) i no pas una part. No obstant, si que és cert que d'aquests 656, n'hi ha 328 de directes i 328 de compensatoris.

2.4. El problema dels escons sobrers

L'assignació polietàpica amb escons compensatoris, malgrat ser enginyosa, també provoca l'aparició del problema fonamental del sistema electoral alemany, els escons sobrers o *Überhangsmandate*. Aquest fenomen es basa en el següent.

Imaginem que d'acord amb el percentatge de segons vots obtinguts, a l'SPD li pertocuessin 350 escons. No obstant, imaginem que - degut al gran èxit de l'SPD en aquestes eleccions - ha obtingut la majoria en un gran nombre de circumscripcions uninominals, i ha assolit 353 escons directes. Òbviament, a l'SPD no li pertocaria cap escó compensatori, sinó que curiosament li sobrarien tres escons! Aquests tres escons són els anomenats escons sobrers.

La solució que pren la llei alemanya respecte a aquests escons sobrers és que el partit que en té, els reté; però no pas prenent-los a d'altres partits, sinó augmentant provisionalment el nombre d'escons del *Bundestag*. Així, durant l'actual legislatura (1998-2002), hi ha 13 escons sobrers - tots en mans de l'SPD - augmentant el nombre d'escons del *Bundestag* fins a 669. Igualment, a la darrera legislatura (1994-1998), n'hi va haver setze.

2.5. Llindar

La llei electoral alemanya preveu que només poden participar en el repartiment d'escons compensatoris aquells partits que hagin superat el 5% del vot vàlid en el conjunt de la República Federal, o aquells que hagin obtingut un mínim de tres escons directes.

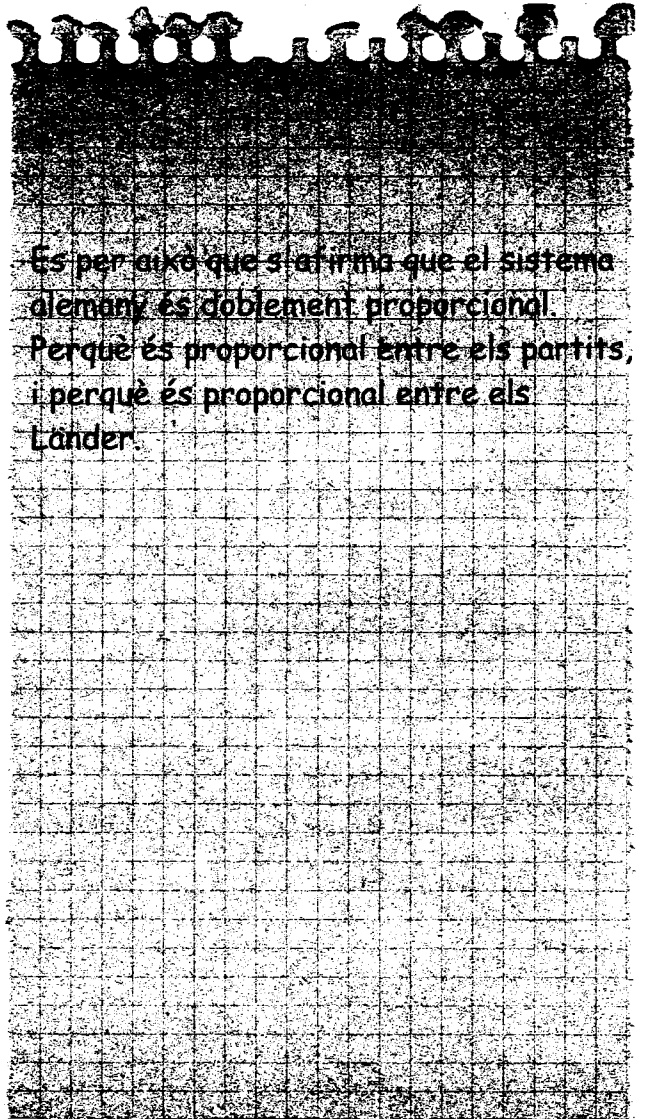
Això descarta els partits més petits i, per tant, beneficia els més grans. Històricament, a mesura que quedava clar que els partits més petits no tenien possibilitats de ser presents al Bundestag, es varen unir a algun dels partits grans sota els quals han restat aixaplugats.

El llindar no s'aplica a partits que representin minories nacionals.

2.6. Distribució territorial dels escons

Ja s'ha aclarit que l'assignació polietàpica proporciona a cada partit un nombre d'escons compensatoris que el partit haurà de cobrir mitjançant els candidats de les llistes. No obstant, aquest nombre d'escons compensatoris seria un nombre global per a tot el país, mentre que els partits presenten llistes diferents a cada Land. Per a solucionar aquest desajustament, es posa en pràctica un mecanisme que reparteix - entre els diversos Länder - el nombre global d'escons compensatoris que té cada partit. Aquest mecanisme fa les següents passes.

- a) Els escons totals que ha assolit un partit es distribueixen entre els diversos Länder als quals s'ha presentat. Aquesta distribució es fa en funció dels vots que ha obtingut a cada Land.
- b) Una vegada que el partit sap quants escons totals li corresponen a cada Land, se'n resten els escons directes que ja ha obtingut en aquell Land. El resultat d'aquesta resta és el nombre d'escons compensatoris que haurà d'aportar la llista d'aquell Land.

Es per això que s'affirma que el sistema alemany és doblement proporcional. Perquè és proporcional entre els partits, i perquè és proporcional entre els Länder.

2.7. La delimitació de les circumscripcions uninominals

La tasca de delimitar les circumscripcions uninominals s'encarrega a una comissió independent d'experts en temes electorals, en la qual hi ha fonamentalment politòlegs i geògrafs. El criteri bàsic per a delimitar aquestes circumscripcions és la de procurar que totes continguin un nombre d'habitants similar.

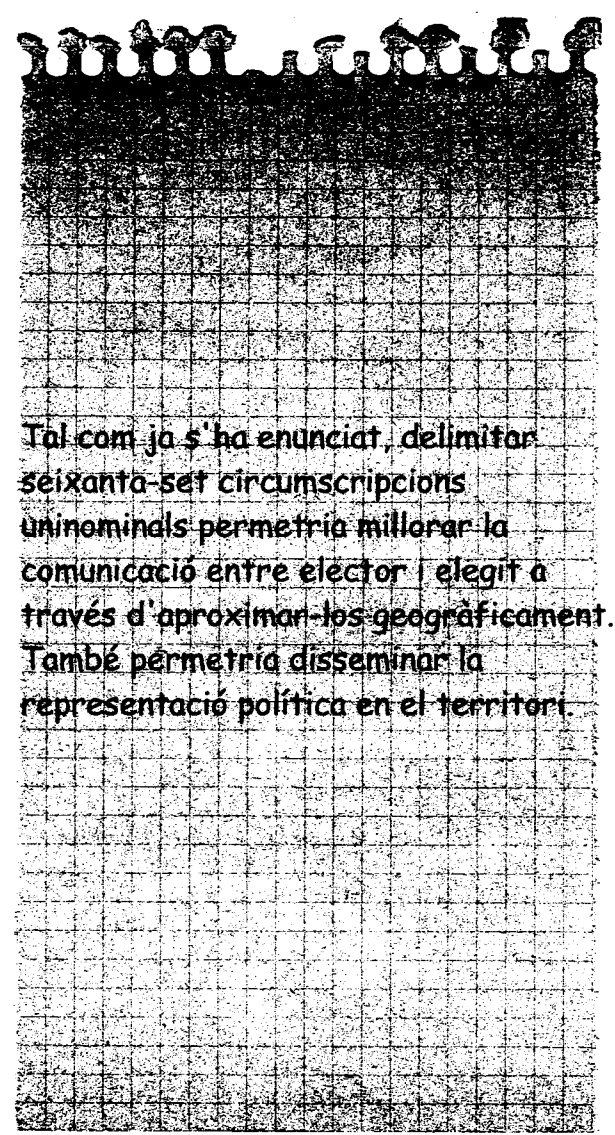
3. ADAPTACIÓ PURA DEL SISTEMA ALEMANY

3.1. Les circumscripcions

En primer lloc, caldrà delimitar les circumscripcions uninominals. Com que partim de la idea que no és necessari variar l'actual nombre de 135 escons del Parlament, haurem de delimitar 67 circumscripcions uninominals - la meitat del total.

Igualment, com que seguim la idea originària que el criteri de delimitació és poblacional, hom intentarà d'incloure un nombre d'habitants similar a cada circumscripció.

Així, el mapa de la plana següent mostra les 67 circumscripcions d'aquesta adaptació pura del sistema alemany.

Tal com ja s'ha enunciat, delimitar seixanta-set circumscripcions uninominals permetria millorar la comunicació entre elector i elegit a través d'aproximar-los geogràficament. També permetria disseminar la representació política en el territori.

3.2. Mapa i relació de circumscripcions (xifres de població entre parèntesi)

Alt Empordà (95871)
 Baix Empordà (98398)
 La Selva (108816)
 Girona ciutat (71858)
 Resta del Gironès + Pla de l'Estany (83888)
 Cerdanya + Ripollès + Garrotxa (86600)
 Manresa ciutat (64067)
 Resta del Bages + Berguedà (126820)
 Osona (124320)
 Anoia (87984)
 Sabadell a (94222)
 Sabadell b (91576)
 Terrassa a (88638)
 Terrassa b (75224)
 Resta del Vallès Occidental a (97720)
 Resta del Vallès Occidental b (123431)
 Resta del Vallès Occidental c (124246)
 Vallès Oriental a (107336)
 Vallès Oriental b (96959)
 Vallès Oriental c (91104)
 Mataró (103265)
 Resta del Maresme a (111650)
 Resta del Maresme b (114573)
 Badalona a (104803)
 Badalona b (104803)
 Sant Adrià + Santa Coloma (153788)
 Ciutat Vella de Barcelona (85817)
 Dreta de l'Eixample (124501)
 Esquerra de l'Eixample (124501)
 Sants-Monjuïc a (83938)
 Sants-Monjuïc b (83938)
 Les Corts (82896)
 Sarrià-Sant Gervasi a (65618)

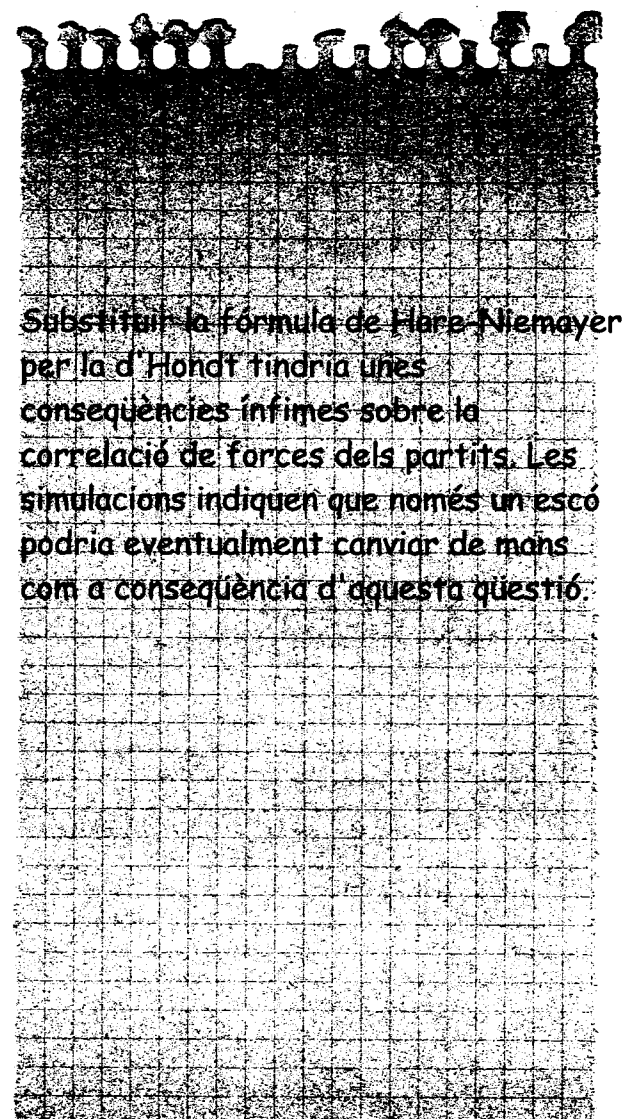
Sarrià-Sant Gervasi b (65618)
 Gràcia a (58018)
 Gràcia b (58018)
 Horta-Guinardó a (84618)
 Horta-Guinardó b (84618)
 Nou Barris a (84907)
 Nou Barris b (84907)
 Sant Andreu a (68165)
 Sant Andreu b (68165)
 Sant Martí a (103170)
 Sant Martí b (103170)
 L'Hospitalet de Llobregat a (90467)
 L'Hospitalet de Llobregat b (82382)
 L'Hospitalet de Llobregat c (82201)
 Cornellà de Llobregat (80329)
 El Prat del Llobregat (62514)
 Sant Boi de Llobregat (78632)
 Baix Llobregat Nord (122071)
 Resta del Baix Llobregat a (92501)
 Resta del Baix Llobregat b (95629)
 Resta del Baix Llobregat c (123282)
 Garraf (96032)
 Alt Penedès (74566)
 Tarragona ciutat (112795)
 Resta del Tarragonès + Baix Penedès (110088)
 Reus ciutat (89034)
 Resta del Baix Camp + Alt Camp + Priorat + Conca de Barberà (113106)
 Baix Ebre (65696)
 Ribera d'Ebre + Terra Alta + Montsià (89526)
 Lleida ciutat (112207)
 Solsonès + Segarra + Urgell + Pla d'Urgell (88581)
 Resta del Segrià + Garrigues (71412)
 Pallars Sobirà+Alta Ribagorça+Pallars Jussà+Alt Urgell+Noguera (75269)
 Vall d'Aran (7425)

3.3. Fórmula Electoral

Amb una adaptació pura del sistema alemany, la fórmula hauria de ser la de Hare-Niemayer, o de proporcionalitat pura. Aquesta fórmula s'aplicaria sobre una circumscripció única nacional amb una magnitud de cent trenta-cinc escons.

Igualment, la combinació entre els resultats de les seixanta-set circumscripcions uninominals al·ludides a la plana anterior i els resultats de la circumscripció única nacional es realitzaria seguint el procediment de l'assignació polietàpica amb escons compensatoris.

Vegeu més endavant la simulació de resultats que s'haguessin donat amb aquest sistema.

Substituir la fórmula de Hare-Niemayer per la d'Hondt tindria unes conseqüències ínfimes sobre la correlació de forces dels partits. Les simulacions indiquen que només un escó podria eventualment canviar de mans com a conseqüència d'aquesta qüestió.

3.4. Llindar

El llindar o barrera mínima per entrar al Parlament seria del 5% o tres escons directes. Aquesta disposició tindria importants conseqüències sobre la composició del Parlament. En cinc ocasions, aquesta disposició hauria exclòs partits petits de l'hemicicle, amb el conseqüent benefici per als partits grans:

- Al 1980 hauria evitat els dos diputats del PSA.
- Al 1984 hauria descartat els cinc diputats d'ERC.
- Al 1988 hauria tornat a descartar els sis diputats d'ERC.
- També al 1988 hauria exclòs els tres diputats del CDS.
- Al 1999 hauria suprimit els tres diputats d'IC-V.

Es previsible que un llindar d'aquest tipus ja hauria desanimat algun d'aquests partits a l'hora de presentar candidatures. Per exemple, podem imaginar que IC-V s'hauria presentat amb PSC-CpC a tot el país. De totes maneres, aquest informe no contempla els anomenats "efectes remots" sinó només els efectes mecànics del nou sistema electoral.

3.5. Forma de vot

Seguint una adaptació pura del sistema alemany, les paperetes serien molt similars a les utilitzades fins ara, la qual cosa facilitaria l'adaptació ràpida de l'electorat.

El primer vot (el de les circumscripcions uninominals) seria un vot personalitzat i, per tant, les paperetes podrien ser molt similars a les que s'utilitzen actualment per les eleccions al Senat espanyol. La única diferència seria que l'elector només hauria d'assenyalar un únic candidat. Hi hauria una papereta diferent per a cada una de les seixanta-set circumscripcions.

El segon vot seria un vot de llista tancada i bloquejada i, per tant, les paperetes podrien ser molt similars a les que s'utilitzen fins ara per les eleccions al Parlament de Catalunya.

3.6. Distribució territorial dels escons

Igualment es podria adaptar la regionalització alemanya en la presentació de llistes. D'aquesta manera, les llistes per al segon vot serien diferents a cada una de les sis o set regions que disposi la propera llei d'ordenació territorial. Això no afectaria al nombre d'escons assolits per cada partit.

La intenció de la regionalització és doble: evitar que les dinàmiques centripetes dels partits acabin inclinant a les llistes només candidats de l'aparell central, i també que els diputats compensatoris - o de llista - mantinguin algun lligam territorial.

3.7. Simulació de resultats amb l'adaptació pura del sistema alemany

1980	Proposta	Composició real
CiU	42 (38)	43
PSC	34 (18)	33
IC	29 (11)	25
ERC	14	14
UCD	16	18
PSA	0	2

1984	Proposta	Composició real
CiU	71 (50)	72
PSC	45 (17)	41
PP	11	11
IC	8	6
ERC	0	5

1988	Proposta	Composició real
CiU	70 (53)	69
PSC	45 (14)	42
PP	8	6
IC	12	6
ERC	0	6
CDS	0	3

1992	Proposta	Composició real
CiU	66 (52)	70
PSC	40 (15)	40
PP	9	7
IC	9	7
ERC	11	11

1995	Proposta	Composició real
CiU	56 (55)	60
PSC	34 (12)	34
PP	18	17
IC	14	11
ERC	13	13

1999	Proposta	Composició real
CiU	54 (32)	56
PSC	55 (35)	52
PP	14	12
IC	0	3
ERC	12	12

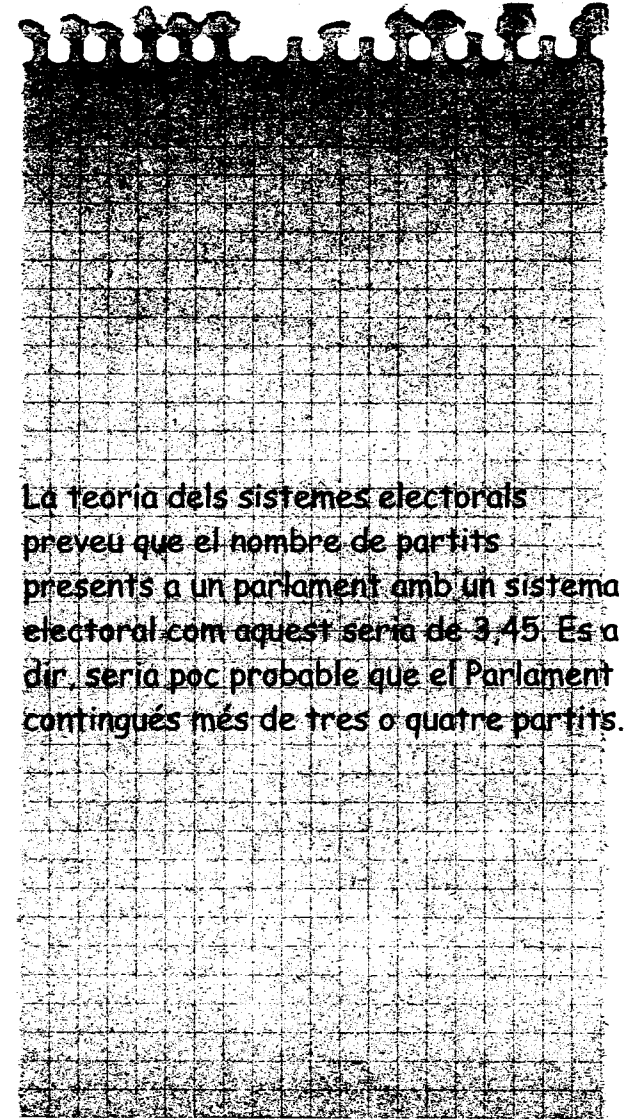
Nota: escons directes entre parèntesi.

3.8. Avaluació

En principi, aquest sistema és perjudicial per CiU i beneficiós pel PSC i el PP. Això és fonamentalment derivat de l'existència d'una circumscripció única nacional, que no permet a CiU rendibilitzar els vots fora de l'Àmbit Metropolità. Altres adaptacions que delimitessin circumscripcions menors podrien ser beneficioses, però difícilment es podrien fer passar per adaptacions del sistema alemany.

CiU també en podria obtenir alguns beneficis. Per exemple, obtindria alguns dels escons que deixarien escapar els partits petits que no arribessin al 5%. Però és clar que aquests petits beneficis no compensen les pèrdues que genera la circumscripció única nacional.

El principal benefici que podria esperar Convergència de la implantació d'aquest sistema seria un benefici estratègic a mig termini. Com que el llindar del 5% és difícil d'assolir, aquest sistema dificultaria la pervivència de partits petits que pugnen amb Convergència. Per exemple, faria molt difícil que Unió es decidís a presentar-se en solitari, i probablement hagués provocat la desaparició d'ERC durant els anys vuitanta.

La teoria dels sistemes electorals preveu que el nombre de partits presents a un parlament amb un sistema electoral com aquest seria de 3,45. És a dir, seria poc probable que el Parlament contingues més de tres o quatre partits.

3.9. Estratègia d'implantació

Si hom cregués convenient valorar el benefici estratègic a llarg termini per sobre de l'avaluació negativa a curt termini, els socis previsibles per a implantar aquest sistema electoral serien el PSC i el PP.

IC-V hi estaria d'acord sempre que es rebaixés el llindar del 5%. No obstant, aquesta clàusula és la única de la qual Convergència se'n pot beneficiar. Per tant, caldria assegurar-se que el llindar del 5% fos innegociable. Es clarament desfavorable per a ERC. Es contradictori constatar que aquests partits proposen aquest sistema electoral als seus programes electorals. Molt sovint això és degut a la idealització que s'ha fet del sistema alemany.

4. ADAPTACIÓ DEL SISTEMA ALEMANY FETA PER LA FUNDACIÓ JAUME BOFILL

La proposta de sistema electoral de la Fundació Jaume Bofill és una adaptació lliure del sistema alemany per a Catalunya.

Respecta el principi fonamental de combinar circumscripcions uninominals amb circumscripcions més àmplies mitjançant una assignació polietàpica amb escons compensatoris.

No obstant, modifica el criteri de delimitació de les circumscripcions uninominals, la fórmula proporcional a aplicar a les circumscripcions més àmplies, el llindar, etcètera. A més, proposa una implementació assossegada en dues etapes.

4.1. Les circumscripcions uninominals

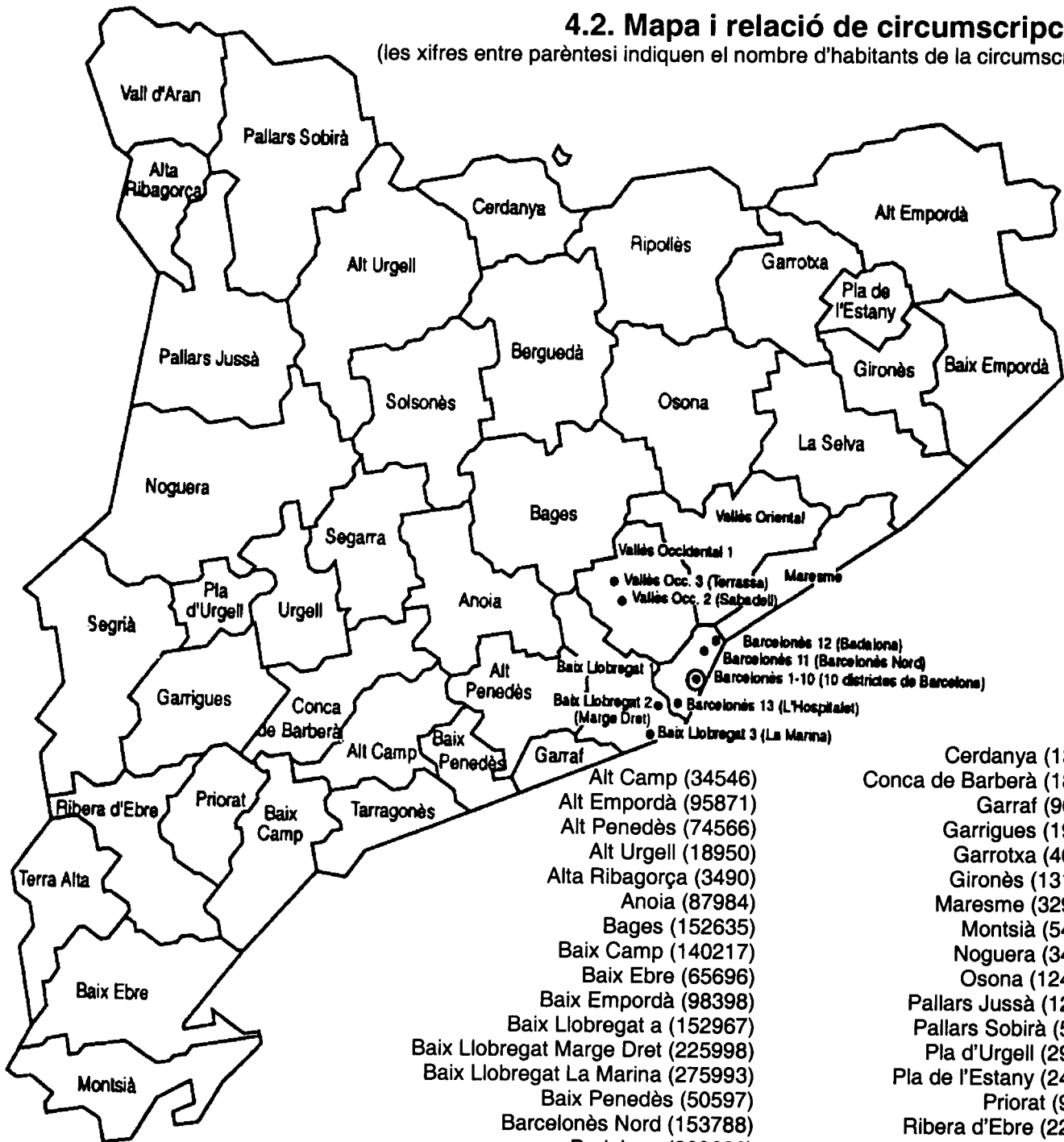
A diferència del sistema alemany pur, les circumscripcions uninominals no són delimitades únicament per criteris poblacionals, sinó que té en compte l'estructura comarcal de Catalunya. Així, totes les comarques - independentment del nombre d'habitants que inclouen - constitueixen una circumscripció uninominal.

A més d'aquestes, a les tres comarques més poblades s'hi delimiten circumscripcions uninominals addicionals amb la intenció que els seus diputats directes *donin servei* a un nombre de ciutadans relativament abastable. Amb aquesta intenció, al Vallès Occidental i al Baix Llobregat s'hi delimiten tres circumscripcions en comptes d'una, i al Barcelonès se n'hi delimiten tretze. Això fa un total de cinquanta-set circumscripcions, com mostra el mapa de la plana següent.

La proposta també adverteix la conveniència que, durant la primera etapa de transició, algunes de les menys poblades d'aquestes cinquanta-set circumscripcions uninominals comparteixin escó amb comarques veïnes. Això evitaria el problema dels escons sobrats.

4.2. Mapa i relació de circumscripcions

(les xifres entre parèntesi indiquen el nombre d'habitants de la circumscripció)

Alt Camp (34546)	Cerdanya (13324)
Alt Empordà (95871)	Conca de Barberà (18258)
Alt Penedès (74566)	Garraf (96032)
Alt Urgell (18950)	Garrigues (19237)
Alta Ribagorça (3490)	Garrotxa (46919)
Anoia (87984)	Gironès (131349)
Bages (152635)	Maresme (329488)
Baix Camp (140217)	Montsià (54875)
Baix Ebre (65696)	Noguera (34482)
Baix Empordà (98398)	Osona (124320)
Baix Llobregat a (152967)	Pallars Jussà (12482)
Baix Llobregat Marge Dret (225998)	Pallars Sobirà (5865)
Baix Llobregat La Marina (275993)	Pla d'Urgell (29186)
Baix Penedès (50597)	Pla de l'Estany (24397)
Barcelonès Nord (153788)	Priorat (9119)
Badalona (209606)	Ribera d'Ebre (22265)
Hospitalet (248521)	Ripollès (26357)
Ciutat Vella (85817)	Segarra (17625)
Eixample (249002)	Segrià (164382)
Sants-Montjuïc (167877)	Selva (108816)
Les Corts (82896)	Solsonès (11275)
Sarrià-Sant Gervasi (131237)	Tarragonès (172286)
Gràcia (116037)	Terra Alta (12386)
Horta-Guinardó (169237)	Urgell (30495)
Nou Barris (169814)	Val d'Aran (7425)
Sant Andreu (136331)	Terrassa, 165654
Sant Martí (206340)	Sabadell (184859)
Berguedà (38252)	Resta Vallès Occidental (345397)
	Vallès Oriental (295399)

4.3. Les circumscripcions del segon nivell

En la seva configuració final (a la segona etapa), la proposta de la Fundació Jaume Bofill contempla una circumscripció única nacional igual que el sistema alemany original.

No obstant, durant la primera etapa de transició perviuen les quatre circumscripcions actuals. Es a dir, l'assignació polietàpica amb escons compensatoris es porta a terme a l'interior de cada una de les quatre circumscripcions actuals de manera independent.

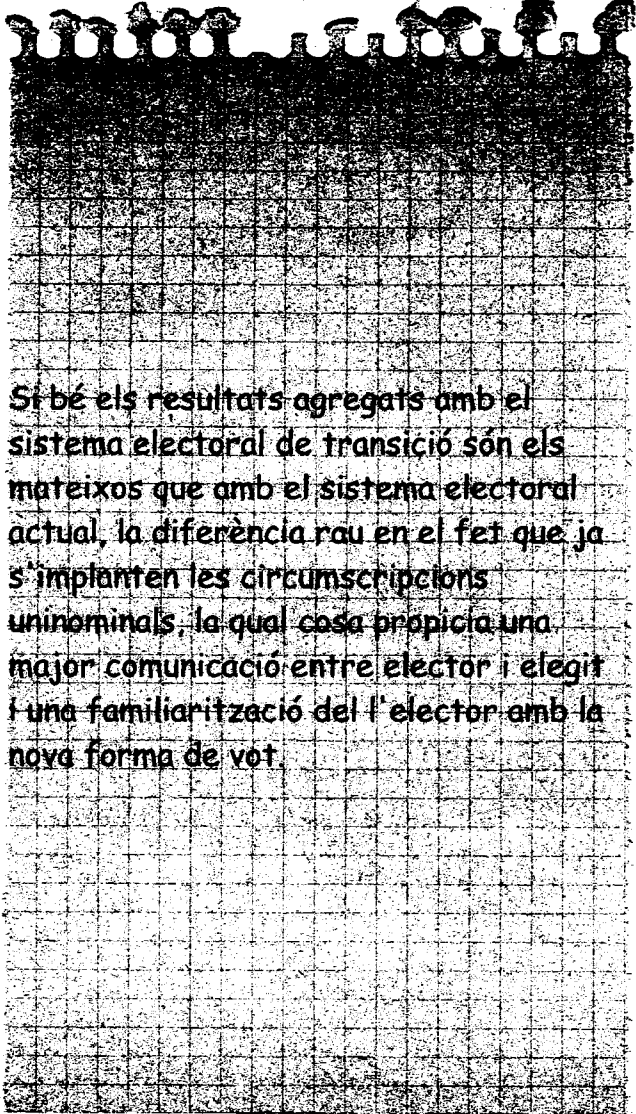
4.4. La fórmula electoral

Durant la primera etapa de transició, la fórmula electoral per a les quatre circumscripcions és la fórmula d'Hondt, igual com a l'actualitat. Això fa que els resultats durant aquesta primera etapa de transició siguin exactament els mateixos que els que hi ha hagut a les successives eleccions al Parlament.

A la configuració definitiva de la segona etapa, la fórmula electoral per a la circumscripció única nacional és la fórmula de les mitjanes més elevades amb divisors Imperiali. Aquesta fórmula és igual a la fórmula d'Hondt amb la salvetat que el nombre de vots obtinguts per cada partit no es van dividint pels divisors 1, 2, 3, etc, sinó pels divisors 2, 3, 4, etc. Aquesta petita diferència implica que és lleugerament més beneficiosa pels partits grans.

Lògicament, la fórmula electoral aplicada a les circumscripcions uninominals és de majoria simple.

La combinació entre els resultats d'una i altra fórmula es realitzaria seguint el procediment de l'assignació polietàpica amb escons compensatoris.

Si bé els resultats agregats amb el sistema electoral de transició són els mateixos que amb el sistema electoral actual, la diferència rau en el fet que ja s'implanten les circumscripcions uninominals, la qual cosa propicia una major comunicació entre elector i elegit i una familiarització del l'elector amb la nova forma de vot.

4.5. Llindar

Durant la primera etapa de transició - i seguint amb la idea de mantenir al màxim el sistema actual - el llindar és el mateix que l'actual: un 3% a cada una de les quatre circumscripcions.

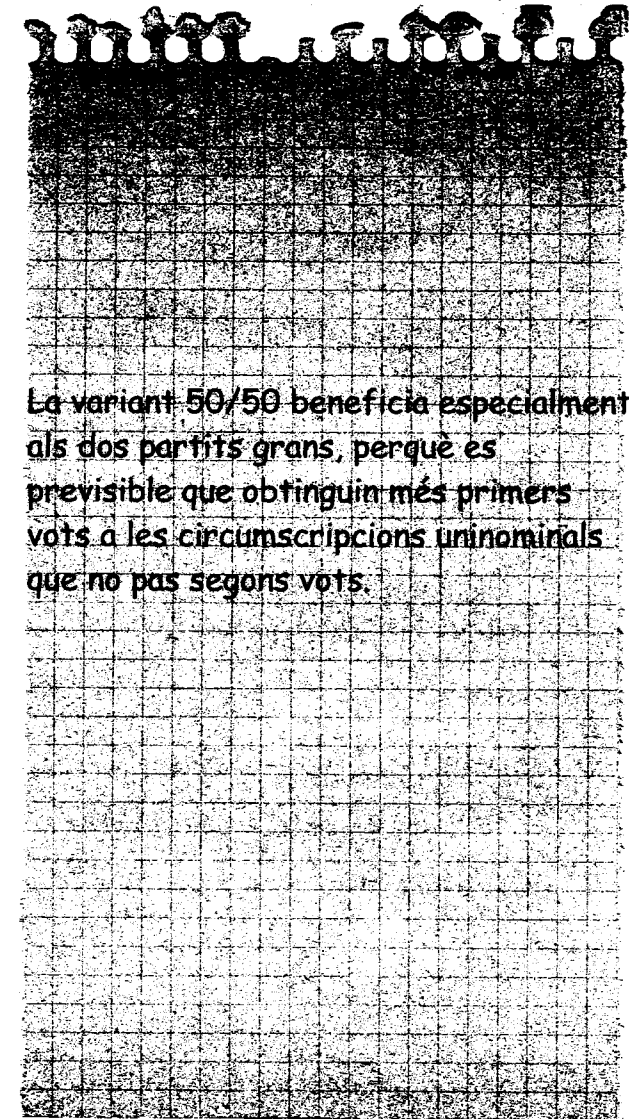
A la configuració definitiva de la segona etapa, el llindar passa a ser del 4% - un punt intermedi entre l'original alemany del 5% i l'actual del 3%.

4.6. Forma de vot

El primer vot (el de les circumscripcions uninominals) tindria una forma de vot personalitzada. Per tant, les paperetes podrien ser molt similars a les que s'utilitzen actualment per les eleccions al Senat espanyol. La única diferència seria que l'elector només hauria d'assenyalar un únic candidat. Hi hauria una papereta diferent per a cada una de les circumscripcions uninominals.

El segon vot seria un vot de llista tancada i bloquejada. Per tant, les paperetes podrien ser molt similars a les que s'utilitzen fins ara per les eleccions al Parlament de Catalunya.

La proposta preveu que si el nombre de primers vots i de segons vots que obté un partit és molt diferent, el nombre de vots a considerar en aplicar la fórmula sigui la mitjana dels dos. L'anomena variant 50/50.

La variant 50/50 beneficia especialment als dos partits grans, perquè és previsible que obtinguin més primers vots a les circumscripcions uninominals que no pas segons vots.

4.7. Distribució territorial dels escons

La proposta també incorpora els anomenats àmbits de presentació de llistes, que fan que les llistes tinguin aparença regional, malgrat existir una circumscripció única nacional. En principi, els àmbits de presentació de llistes només són un mecanisme de distribució territorial dels escons, similar a l'alemany. Recordem que allà els partits distribueixen els escons compensatoris que els pertocquen entre els diversos Länder en proporció als vots obtinguts a cada Land.

No obstant, en la proposta de la Fundació Jaume Bofill, els àmbits de presentació de llistes també acaben possibilitant un complex mecanisme de correcció territorial. En essència, el que fa aquest mecanisme és obligar als partits a nomenar més diputats compensatoris provinents de les llistes no metropolitanes que no pas els que nomenaria seguint el procediment original alemany.

Tots aquests mecanismes es posen en pràctica sense afectar l'existència d'una circumscripció única nacional i, per tant, sense conseqüències sobre el nombre d'escons dels partits.

Recordem que la intenció de la regionalització era evitar les dinàmiques centripetes dels partits i facilitar que els diputats compensatoris també mantinguin algun lligam territorial. A això s'hi afegeix ara la intenció d'implantar una discriminació positiva a favor de les regions no metropolitanes, augmentant la seva representació al Parlament.

4.8. Simulació de resultats amb la proposta de la Fundació Jaume Bofill

1980	Proposta	Composició real
CiU	43 (41)	43
PSC	34 (10)	33
IC	29 (6)	25
ERC	13	14
UCD	16	18
PSA	0	2

1984	Proposta	Composició real
CiU	69 (50)	72
PSC	44 (7)	41
PP	10	11
IC	7	6
ERC	5	5

1988	Proposta	Composició real
CiU	69 (51)	69
PSC	44 (6)	42
PP	7	6
IC	10	6
ERC	5	6
CDS	0	3

1992	Proposta	Composició real
CiU	69 (51)	70
PSC	40 (6)	40
PP	7	7
IC	8	7
ERC	11	11

1995	Proposta	Composició real
CiU	57 (52)	60
PSC	34 (5)	34
PP	18	17
IC	13	11
ERC	13	13

1999	Proposta	Composició real
CiU	54 (39)	56
PSC	55 (18)	52
PP	13	12
IC	2	3
ERC	11	12

Nota: escons directes entre parèntesi.

4.9. Avaluació

La primera etapa de la proposta sembla recomanable pels interessos de Convergència. Per una part, és electoralment propícia, ja que - com a mínim - manté els resultats actuals i pot millorar-los a llarg termini per efecte de les circumscripcions uninominals.

En aquesta línia, és important que s'hi afegixi la variant 50/50.

A part de ser electoralment propícia, pot representar una actuació de regeneració democràtica, apropant els ciutadans a la política. Igualment, representa un avanç nacional perquè dissemina la representació política al llarg de tot el territori nacional i perquè dota al país d'una eina d'autogovern.

En canvi, la segona etapa de la proposta és menys recomanable ja que la circumscripció única nacional és electoralment perjudicial per CiU. I per si no fos poc, no acaba d'incorporar la clàusula del 5% del sistema alemany que és un dels pocs elements que li són favorables.

4.10. Estratègia d'implantació

Per als interessos de Convergència seria important garantir el pas per la primera etapa. Sobretot si és possible fer entendre la primera etapa com un primer pas cap a algun altre sistema. Per exemple, seria molt interessant que la segona etapa fos més similar al sistema escocès que no pas a l'alemany.

El PSC és un aliat potencial per a portar endavant la implantació d'aquest sistema, però un aliat arriscat. Això és així perquè és el principal beneficiat amb la implantació final (és a dir, de la segona etapa) d'aquest sistema. Per tant, és previsible que - davant d'unes hipotètiques negociacions amb aquest sistema sobre la taula - el PSC pressionés per a passar directament a l'etapa final, la qual cosa no interessa a Convergència. Igualment, és probable que el PSC preferís l'adaptació pura, tot i que els seus resultats serien similars.

Els partits petits probablement estarien recelosos de l'augment del llindar al 4%, per la qual cosa són aliats poc desitjables.

Es podria pensar en implicar en aquest procés d'implantació a la mateixa Fundació que l'ha proposada.

ESTUDI SOBRE POSSIBLES ALTERNATIVES A L'ACTUAL LLEI ELECTORAL

- **El sistema escocès**

Barcelona, novembre 2.000

ÍNDEX

1. SINOPSI	1
2. DESCRIPCIÓ DEL SISTEMA ORIGINAL	2
2.1. Les circumscripcions	2
2.2. Forma de vot.....	3
2.3. La fórmula electoral	4
2.4. Desajustaments	6
2.5. Llindar	8
2.6. Redelimitació i prorrateig	9
3. ADAPTACIÓ LLIURE DEL SISTEMA ESCOCÈS.....	10
3.1. Les circumscripcions regionals	10
3.2. Les circumscripcions uninominals	12
3.3. Mapa i relació de circumscripcions uninominals	14
3.4. Prorrateig de les regions.....	15
3.5. Fórmula electoral	17
3.6. Llindar	18
3.7. Forma de vot.....	19
3.8. Simulació de resultats amb l'adaptació del sistema escocès.....	21
3.9. Avaluació	22
3.10. Estratègia d'implantació.....	24

1. SINOPSI

Els electors escocesos tenen dos vots per a escollir el seu Parlament autònom.

- Amb el *vot de circumscripció*, elegeixen els diputats a unes circumscripcions uninominals (les tradicionals *constituencies*).
- Amb *el vot regional* voten a una de les llistes tancades que presenten els partits a cada una de les set regions.

La correlació de forces final entre els partits està determinada pels vots regionals que aconsegueixen, mentre que difícilment es veu afectada pels vots de circumscripció.

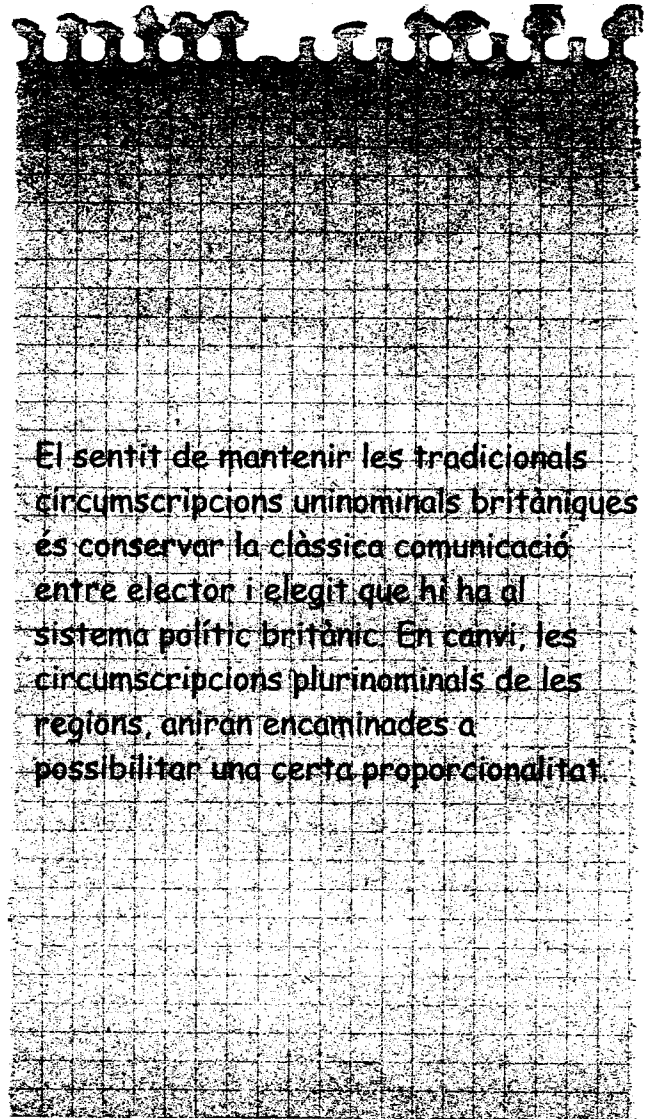
2. DESCRIPCIÓ DEL SISTEMA ORIGINAL

2.1. Les circumscripcions

Existeixen dos nivells de circumscripció sobreposats.

- Al primer nivell, hi ha 73 circumscripcions uninominals (les tradicionals *constituencies*). Al ser uninominals només s'hi elegeix un sol diputat a cadascuna. Coincideixen amb les 73 circumscripcions que té Escòcia a les eleccions al Parlament de *Westminster*.
- A un segon nivell, hi ha set circumscripcions regionals (*the regions*), a cada una de les quals s'hi elegeixen vuit escons. Coincideixen amb les set circumscripcions que té Escòcia a les eleccions al Parlament Europeu.

Totes les *constituencies* escoceses contenen un nombre d'habitants equivalent ja que tenen un criteri de delimitació estrictament poblacional. El mateix passa amb les circumscripcions regionals.

El sentit de mantenir les tradicionals circumscripcions uninominals britàniques és conservar la clàssica comunicació entre elector i elegit que hi ha al sistema polític britànic. En canvi, les circumscripcions plurinominals de les regions, aniran encaminades a possibilitar una certa proporcionalitat.

2.2. Forma de vot

La forma de vot que s'utilitza a cada un dels dos nivells és diferent.

- A les *constituencies*, l'elector assenyala el nom d'un sol candidat que es presenta personalment; és a dir, no pas en una llista de partit. Tot i això, a la papereta hi consta la seva afiliació de partit o la seva denominació d'independent. Aquest és el que s'anomena *vot de circumscripció*.
- A les *regions*, l'elector escull una llista tancada i bloquejada presentada per un partit. Aquest és el que s'anomena *vot regional*.

La llei electoral també preveu que ciutadans independents es presentin a les circumscripcions regionals constituint una mena de llista amb un sol candidat.

2.3. La fórmula electoral

D'acord amb l'existència de dos nivells sobreposats, hi ha també dues fórmules electorals, una per a cada nivell.

- A les *constituencies*, els elegits ho són mitjançant la fórmula britànica tradicional de la majoria simple: esdevé elegit aquell candidat que obté el major nombre de *vots de circumscripció*, amb independència de quin percentatge obtingui o de quina diferència el separi del segon candidat més votat. Els elegits d'aquesta manera s'anomenen *constituency members*.
- A les *regions*, els elegits ho són mitjançant una fórmula d'Hondt lleugerament modificada. El nombre de vots de cada llista es divideix successivament pels divisors habituals 1, 2, 3, etc. Els escons es van assignant als partits amb quocients més elevats però no pas sempre començant pels corresponents al divisor 1, sinó començant pel divisor igual al nombre de *constituency members* que el partit ja té elegits més 1 (vegeu l'exemple adjunt). Els elegits d'aquesta manera s'anomenen *regional members*.

Exemple d'aplicació			
	Partit A	Partit B	Partit C
Constituency members ja elegits:	6	4	0
Vots regionals:	23.000	18.000	13.000
Aplicació d'Hondt:			
-1	23.000	18.000	13.000
-2	11.500	9.000	6.500
-3	7.667	6.000	4.333
-4	5.750	4.500	3.250
-5	4.600	3.600	2.600
-6	3.833	3.000	2.167
-7	3.286	2.571	1.857
-8	2.875	2.250	1.625
Regional members:	2	2	4
Total:	8	6	4

El procés d'assignació de *regional members* es va seguint fins que el nombre de *regional members* assignats és igual al nombre d'escons de la regió (vuit escons). Llavors es paralitza el procés i cada partit obté finalment un total d'escons que és igual als seus *constituency members* més els seus *regional members*.

Cal notar que aquesta combinació de fórmula de majoria simple més la fórmula d'Hondt modificada dona uns resultats idèntics als que donaria una fórmula d'Hondt convencional aplicada a una circumscripció que tingués un nombre d'escons igual al nombre de *constituency members* més el nombre de *regional members*. Això és així perquè la fórmula d'Hondt convencional assignaria escons als primers divisors als quals ara els escons ja els venen assignats des de les *constituencies*.

Fins ara només s'han celebrat unes eleccions (al maig del 1999). Els resultats varen ser els següents:

	Vot de circums.	Vot regional	Escons
Conserv.	15,6%	15,4%	18
Labour	38,8%	33,8%	56
Liberals	14,2%	12,5%	17
S.N.P.	28,7%	27%	35
Altres	2,7%	11,4%	3

2.4. Desajustaments

Una de les peculiaritats del sistema escocès és l'hàbil solució que proposa al problema dels escons sobrers. Recordem que el problema dels escons sobrers és un problema que afecta als sistemes d'assignació polietàpica amb escons compensatoris - com per exemple el sistema alemany i l'escocès - i que consisteix en el fet que un partit obtingui més escons al primer nivell de circumscripció dels que li corresponen en total.

El sistema alemany solucionava aquesta anomalia incrementant el nombre d'escons del *Bundestag* en quantitat igual als escons sobrers. El partit que tenia escons sobrers, els retenia; i la resta de partits obtenien el nombre d'escons que li pertocaven segons el seus segons vots.

El sistema escocès opta per una solució més simple. Es basa en el fet ja enunciat que la llei d'Hondt que s'utilitza no és la convencional, sinó que els divisors d'Hondt es comencen a prendre en consideració a partir del nombre de *constituency members* ja obtinguts més un.

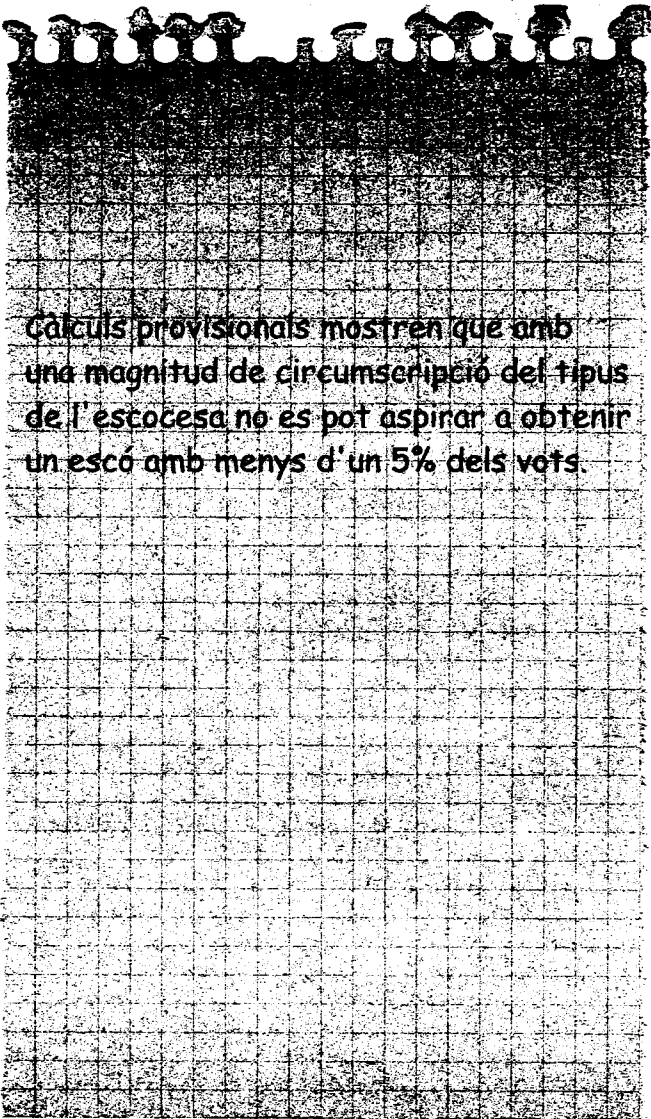
Així, si un partit ha obtingut un *constituency member* més que no pas els que li correspondrien segons una aplicació convencional de la llei d'Hondt, el que passarà serà que la llei d'Hondt que realment s'aplica actuarà de la següent manera:

- no li assignarà cap més escó al partit que ja té un *constituency member* de més, perquè els seus divisors seran molt grans i per tant els seus quocients seran extremadament petits, i
- l'escó que hauria assignat en últim lloc una llei d'Hondt convencional deixarà d'assignar-se perquè ja s'haurà arribat als vuit escons.

Com que només els partits grans poden trobar-se en la situació d'obtenir algun *constituency member* de més, i com que amb la llei d'Hondt convencional els partits petits tenen més tendència a obtenir els últims escons que no pas els primers, aquesta solució al problema dels escons sobrers sol acabar beneficiant els partits grans.

2.5. Llindar

La llei escocesa no incorpora un llindar legal. Això és així perquè el nombre d'escons a cada regió és relativament petit, i això fa que el percentatge de vots que necessita qualsevol partit per a obtenir el primer escó ja sigui més gran del que podria imposar un llindar legal habitual.

Calculs provisionals mostren que amb una magnitud de circumscripció del tipus de l'escocesa no es pot aspirar a obtenir un escó amb menys d'un 5% dels vots.

2.6. Redelimitació i prorratg

La tasca de redelimitar les circumscripcions uninominals i les regions s'encarrega a la comissió independent d'experts en temes electorals que ja existeix a aquest efecte. En aquesta comissió hi ha fonamentalment politòlegs i geògrafs.

Tal com ja s'ha esmentat, el criteri bàsic per a redelimitar aquestes circumscripcions és la de procurar que totes continguin un nombre d'habitants similar.

El prorratg, és a dir, la tasca de distribuir els escons entre les circumscripcions a raó d'un nombre d'habitants per cada escó, és innecessària al sistema escocès. Això és així perquè els escons corresponents a cada circumscripció estan fixats per la llei. Tot i aquesta fixació, no es generen desequilibris en el nombre d'habitants per escó perquè les circumscripcions es redelimiten periòdicament per adaptar-les als canvis demogràfics.

3. ADAPTACIÓ LLIURE DEL SISTEMA ESCOCÈS

3.1. Les circumscripcions regionals

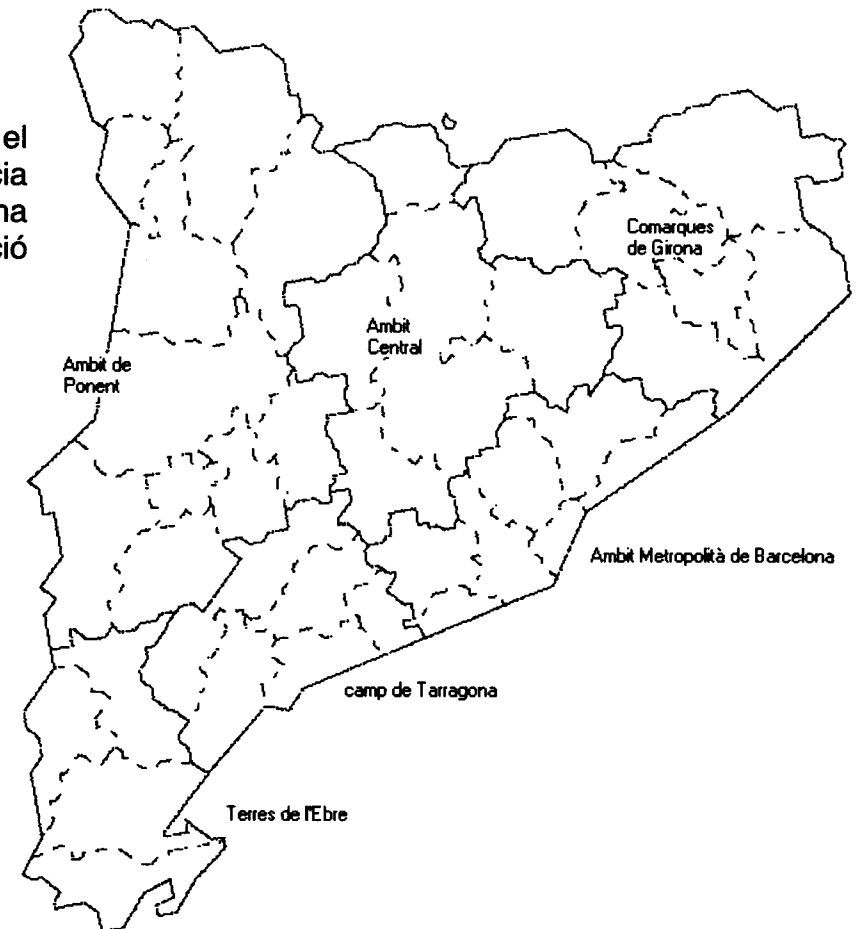
En principi, i si es volgués fer una adaptació purista del sistema escocès, la delimitació de les circumscripcions regionals hauria de seguir un criteri estrictament poblacional. Per tant, totes haurien de contenir un nombre d'habitants equivalent.

No obstant, dividir Catalunya en sis o set regions electorals que continguin la mateixa quantitat d'habitants provocaria dos problemes:

- Totes les regions electorals menys una serien a l'Àmbit Metropolità, la qual cosa donaria una sensació de desequilibri territorial i de centralisme barceloní.
- Afegiria una divisió territorial més a una situació que ja es poc normalitzada, amb diferents divisions territorial per a diverses funcions.

Per això, aquesta adaptació - que no té intencions de ser purista - prendrà el criteri d'utilitzar les divisions regionals ja establertes. A l'espera de tenir notícia de la divisió territorial que proposarà la nova llei d'ordenació territorial, s'ha decidit utilitzar com a regions electorals els sis Àmbits de Planificació Territorial de la Generalitat de Catalunya.

Així doncs, hom proposa que el mapa de regions electorals sigui el següent.

3.2. Les circumscripcions uninominals

Igualment, una adaptació purista de la delimitació de les circumscripcions uninominals també hauria de seguir un criteri estrictament poblacional. Per tant, totes haurien de contenir un nombre d'habitants equivalent.

No obstant, en una adaptació lliure com aquesta, sembla convenient - una vegada més - aprofitar les divisions territorials ja existents al país per a delimitar les circumscripcions uninominals.

El mètode d'aquesta adaptació serà un compromís entre el criteri d'utilitzar la divisió territorial ja existent (les comarques) i el criteri poblacional:

- S'utilitzaran les comarques com a circumscripcions uninominals sempre que continguin un nombre d'habitants que no sigui extremadament allunyat de la mitjana d'habitants per circumscripció uninominal.
- Les comarques molt despoblades compartiran una circumscripció uninominal amb comarques veïnes.

- Les comarques més poblades podran contenir vàries circumscripcions uninominals, que seran delimitades en funció de la població, i utilitzant els límits dels municipis i dels districtes municipals.

Seguint aquest mètode, hom proposa que el mapa de circumscripcions uninominals sigui el que mostra la plana següent.

3.3. Mapa i relació de circumscripcions uninominals (les xifres entre parèntesi indiquen el nombre d'habitants de la circumscripció)

Alt Empordà (95871)
 Baix Empordà (98398)
 Garrotxa (46919)
 Gironès (131349)
 Pla de l'Estany (24397)
 Ripollès (26357)
 Selva (108816)
 Anoia (87984)
 Bages (152635)
 Berguedà (38252)
 Cerdanya (13324)
 Osona (124320)
 Solsonès (11275)
 Sabadell a (94222)
 Sabadell b (91576)
 Terrassa a (88638)
 Terrassa b (75224)
 Resta del Vallès Occidental a (97720)
 Resta del Vallès Occidental b (123431)
 Resta del Vallès Occidental c (124246)
 Vallès Oriental a (107336)
 Vallès Oriental b (96959)
 Vallès Oriental c (91104)
 Mataró (103265)
 Resta del Maresme a (111650)
 Resta del Maresme b (114573)
 Ciutat Vella (85817)
 l'Eixample (249002)
 Sants-Monjuïc (167877)
 Les Corts (82896)
 Sarrià-Sant Gervasi (131237)
 Gràcia (116037)
 Horta-Guinardó (169237)
 Nou Barris (169814)

Sant Andreu (136331)
 Sant Martí (206340)
 L'Hospitalet de Llobregat a (90467)
 L'Hospitalet de Llobregat b (82382)
 L'Hospitalet de Llobregat c (82201)
 Badalona a (104803)
 Badalona b (104803)
 Sant Adrià (32830)
 Santa Coloma de Gramenet (120958)
 Cornellà de Llobregat (80329)
 El Prat del Llobregat (62514)
 Sant Boi de Llobregat (78632)
 Baix Llobregat Nord (122071)
 Resta del Baix Llobregat a (92501)
 Resta del Baix Llobregat b (95629)
 Resta del Baix Llobregat c (123282)
 Garraf (96032)
 Alt Penedès (74566)
 Alt Camp (34546)
 Baix Camp (140217)
 Baix Penedès (50597)
 Conca de Barberà (18258)
 Priorat (9119)
 Tarragonès (172286)
 Baix Ebre (65696)
 Montsià (54875)
 Ribera d'Ebre + Terra Alta (34651)
 Pallars Sobirà + Alt Urgell (24815)
 Alta Ribagorça + Pallars Jussà (15972)
 Segarra + Urgell (48120)
 Noguera (34482)
 Garrigues + Pla d'Urgell (48423)
 Segrià (164382)
 Vall d'Aran (7425)

3.4. Prorratg de les regions

Al sistema escocès pur, el prorratg de les regions és innecessari perquè totes inclouen un nombre d'habitants equivalent. I això fa que totes requereixin un nombre d'escons igual.

Com que hem delimitat regions desiguals, l'assignació del nombre d'escons a cada regió esdevé problemàtic. Hi ha dues solucions inicials, però ambdues són insatisfactòries.

- Ignorar que les regions contenen nombres d'habitants desiguals i continuar proveint-les del mateix nombre d'escons a cada una. Aquesta solució seria inacceptable per a l'Àmbit Metropolità, ja que el valor del seu vot seria exageradament més petit.
- Assignar a cada regió un nombre d'escons prenent en consideració únicament el nombre d'habitants de la regió. Aquesta solució seria inacceptable per a les regions més despoblades que, a més de patir el desequilibri territorial, veurien reduïda la seva representació parlamentària.

⇒ Per exemple, el valor del vot d'un elector de les Terres de l'Ebre seria 28 vegades més gran.

⇒ Per exemple, les Terres de l'Ebre només tindrien 3 escons, i les de Ponent, 9; enfront dels 95 de l'Àmbit Metropolità.

En canvi, un punt intermedi entre ambdós extrems pot resultar oportú. Es tractaria de prorratejar els cent trenta-cinc escons del Parlament entre les sis regions a raó d'un nombre d'habitants per escó, però aquest nombre d'habitants per escó seria més gran a l'Àmbit Metropolità que a la resta de regions.

Una primera opció seria fixar el nombre d'habitants per escó a l'Àmbit Metropolità en 50.000 i a la resta en 40.000. Aquesta mesura és tan arbitrària com qualsevol altra, però compta amb la legitimitat de ser la que subministra actualment l'Estatut, a la seva disposició transitòria. Altres proporcions poden ser incloses a la proposta sense afectar el funcionament bàsic del sistema.

Lògicament, com més petita sigui la diferència entre els dos, més beneficiats en sortiran els partits que tenen el vot concentrat a l'Àmbit Metropolità (PSC, PP i IC-V), i més perjudicats els partits que el tenen concentrat fora de l'Àmbit Metropolità (CiU i ERC). Per tant, aquesta qüestió té tots els números per esdevenir una qüestió clau en el debat parlamentari i mediàtic.

Un procediment anàleg consistiria en assignar un nombre fix d'escons a cada regió, i després prorratejar la resta fins 135 - en funció de la població. És el procediment que utilitza el Congrés dels Diputats.

3.5. Fórmula electoral

Els diputats de les circumscripcions uninominals seran elegits per la fórmula de majoria simple. Els diputats regionals seran elegits per la fórmula d'Hondt modificada segons el mètode escocès ja al·ludit. El nombre de vots que obtingui cada llista de partit a la regió es dividirà per un divisor igual al nombre de diputats que el partit ja té elegits a les circumscripcions uninominals més 1. Els escons s'aniran assignant als partits amb quocients més elevats. Quan un partit obtingui un escó amb aquest procediment, es recalcularà el seu quocient augmentant el divisor en una unitat.

El procés d'assignació de diputats regionals continua fins que el nombre de diputats ja elegits a les circumscripcions uninominals més el nombre de diputats regionals ja assignats sigui igual al nombre d'escons de la regió. Llavors es paralitza el procés i cada partit obté finalment un total d'escons que és igual als seus diputats de circumscripció més els seus diputats regionals.

Vegeu la simulació de resultats que s'haguéssin donat amb aquest sistema a la plana 21.

3.6. Llindar

El sistema escocès original no requereix llindars perquè les regions tenen un nombre petit d'escons. D'aquesta manera - fins i tot sense llindar legal - ja es requereix un percentatge molt alt de vot per aconseguir el primer diputat regional.

No obstant, amb la present adaptació, la regió electoral corresponent a l'Àmbit Metropolità contindrà un nombre d'escons elevat. Això implica que - si no es vol fragmentar excessivament el Parlament, serà convenient introduir un llindar legal. Per tal de no obrir nous fronts de debat, aquesta proposta suggereix mantenir l'actual llindar legal del 3%.

3.7. Forma de vot

El vot de les circumscripcions uninominals tindria una forma de vot personalitzada. Per tant, les paperetes podrien ser molt similars a les que s'utilitzen actualment per les eleccions al Senat espanyol. La única diferència seria que l'elector només hauria d'assenyalar un únic candidat. Hi hauria una papereta diferent per a cada una de les circumscripcions uninominals.

El vot regional seria un vot de llista tancada i bloquejada. Per tant, les paperetes podrien ser molt similars a les que s'utilitzen fins ara per les eleccions al Parlament de Catalunya.

Per tal de no obrir nous fronts de debat, aquesta proposta no suggereix ni obrir ni desbloquejar les llistes. No obstant, aquesta eventualitat no afectaria el funcionament bàsic del sistema.

3.8. Simulació de resultats amb l'adaptació del sistema escocès

1980	Proposta	Composició real
CiU	44 (43)	43
PSC	34 (15)	33
IC	27 (10)	25
ERC	12	14
UCD	15	18
PSA	3	2

1984	Proposta	Composició real
CiU	73 (51)	72
PSC	43 (17)	41
PP	9	11
IC	6	6
ERC	4	5

1988	Proposta	Composició real
CiU	71 (54)	69
PSC	45 (14)	42
PP	5	6
IC	8	6
ERC	3	6
CDS	3	3

Nota: els escons de circumscripció apareixen entre parèntesi.

1992	Proposta	Composició real
CiU	73 (53)	70
PSC	40 (15)	40
PP	5	7
IC	7	7
ERC	10	11

1995	Proposta	Composició real
CiU	61 (56)	60
PSC	35 (12)	34
PP	18	17
IC	10	11
ERC	11	13

1999	Proposta	Composició real
CiU	58 (37)	56
PSC	53 (31)	52
PP	10	12
IC	3	3
ERC	11	12

Nota: Aquesta simulació assumeix que els electors continuen votant el mateix partit amb el nou sistema. Com que això és poc versemblant, seria aconsellable una segona fase de la recerca que estudiés quins canvis de vot podria provocar la instauració d'aquest sistema electoral.

3.9. Avaluació

En termes de correlació de forces al Parlament, aquest sistema no generaria massa canvis. El sistema no hagués exclòs cap partit dels que varen sortir elegits amb el sistema existent. A més, la majoria de partits haurien assolit un nombre d'escons molt similar als que en realitat varen assolir. La desviació màxima és de tres escons de diferència. I fins i tot, la desviació més habitual és d'un sol escó.

Els principals canvis no s'han de buscar en termes de canvis en la correlació de forces al Parlament, sinó en el fet que pot representar una actuació de regeneració democràtica, apropant els ciutadans a la política. Igualment, representa un avanç nacional perquè dissemina la representació política al llarg de tot el territori nacional i perquè dota al país d'una eina d'autogovern.

Tot i això, els petits canvis que es produeixen en la correlació de forces al Parlament tenen unes tendències molt clares. CiU i el PSC serien sistemàticament beneficiats pel sistema, i ho serien en la mateixa mesura.

Una mesura que - si bé sembla minsa - sempre és rellevant quan es tracta de governar.

Igualment, ERC i PP serien perjudicats pel sistema amb pèrdues reiterades d'un i dos escons. Es curiós constatar que IC-V seria el que menys afectat es veuria pel canvi, ja que en la meitat de les eleccions s'hauria quedat exactament igual, i a la resta hagués conegut petits canvis en totes dues direccions.

3.10. Estratègia d'implantació

L'aliat ideal per a la implantació d'aquest sistema electoral és el PSC. Es molt probable que el PSC comenci les negociacions posant dificultats al prorratèig, que probablement esdevindrà la principal lluita parlamentària i mediàtica. El PSC apostarà fort per igualar el valor del vot a tot el país, ja que és un tema molt sensible per a ells, especialment després de les darreres eleccions. S'han de tenir preparats els arguments contraris per als mitjans de comunicació.

En aquesta confrontació, seria recomanable arribar a algun tipus de compromís amb el PSC, que fos un punt intermedi entre un valor del vot igual a tot el país, i el prorratèig que interessa a Convergència.

Potser una arma de negociació davant del PSC pogués ser l'amenaça de tirar endavant - només amb el suport d'ERC - un sistema electoral que comptés amb un prorratèig molt més favorable a les regions no metropolitanes.

En qualsevol cas, per a CiU és fonamental que el prorratig no sigui estrictament poblacional.

Igualment, altres punts claus de la posició de Convergència han de ser els següents:

- evitar la circumscripció única nacional, per a possibilitar el prorratig ja al·ludit, i perquè en circumscripcions més petites, Convergència aprofita millor la seva condició de partit gran,
- conservar un llindar el més alt possible, recollint així els escons que els partits petits perden al no poder entrar, i descoratjant un possible trencament de la coalició,
- introduir variants com la 50/50 (recollida per la proposta de la Fundació Jaume Bofill) que vagi destinada a aprofitar la seva posició privilegiada en el vot de circumscripció.